

Erillisliite nro 3 asia 6 Pohjoissuomen hallitusohjelmatavoitteiden päivitys/ehdotus 24.4.19

Pohjois-Suomen hallitusohjelmatavoitteiden päivitys / ehdotus 24.4.2019

Pohjois-Suomen neuvottelukunta on aiemmin linjannut hallituskauden päätavoitteet¹ seuraavista teemoista:

- **Innovaatio- ja koulutustoiminta, teollisuuden toimintaedellytykset sekä osaavan työvoiman saatavuus**
- **Suomen eri alueiden saavutettavuus**
- **Aktiivinen Eurooppa-politiikka**

Tällä kannanotolla päivitetään aluehallintoa koskevat tavoitteet.

Pohjois-Suomen neuvottelukunta korostaa maakuntien ja valtion aluehallinnon roolia aluekehittämisessä ja esittävät tulevaan hallitusohjelmaan seuraavia toimenpiteitä, joilla turvataan alueiden elinvoiman kehittäminen koko Suomessa.

Työllisyysasteen nostamisessa on maakunnissa, kaupunkiseuduilla ja kunnissa tehtävä elinvoimatyö keskeisessä roolissa. Ilmaston muutoksen hallinnan mahdollisuudet ja keinot vaihtelevat huomattavasti alueittain.

Tavoitteiden läpivieminen on talousnäköymien ja demografisen kehityksen näkökulmasta aiempaa haastavampaa. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimivaa monitasohallintoa. Maakuntien liitot aluekehittämisviranomaisina luovat alueellista tilannekuvaa, vahvistavat alueellisesti eri toimijoiden yhteistä kehittämistähtoa sekä rakentavat alueellisiin tarpeisiin perustuvia vaikuttavia ratkaisuja. Alueelliset toimenpiteet luovat edellytyksiä elinvoimalle sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnille, millä vaikutetaan myös korjaavien sote- ja työllisyyspalveluiden tarpeeseen.

Tulevaan hallitusohjelmaan neuvottelukunta esittää seuraavia asioita:

1. Maakuntien aluekehitystyön resursseja ja organisointia tulee vahvistaa turvaamalla valtion rahoituksessa riittävät kansalliset ja EU-pohjaiset alue-, yritys-, innovaatio-, työvoima-, osaamis-, maaseutu- ja kaupunkipoliittiset määrärahat sekä yhtenäistämällä näiden rahoitusinstrumenttien toimeenpanoa aluetasolla. Erityisesti tulee huomioida pohjoisten maakuntien erityispiirteet: luonnonolosuhteet, pitkät etäisyydet, harva asutus ja kolme saamenkieltä.
2. Valtion (alue)hallintoon ei tule tehdä sektorikohtaisia erillISRatkaisuja, jotka heikentävät alueellista toiminta- ja päätösvaltaa-

1. Ks. Uudistuvaa ja vakaata kasvua. Pohjois-Suomen tavoitteet hallitusohjelmaan

3. Valtion, maakuntien liittojen ja kuntien sekä yksityisten toimijoiden välisiä yhteistyökokeiluja tulee mahdollistaa ja edistää vapaaehtoisuuden pohjalta ja selvittää niille myös uusia rahoitusmalleja.
4. Rakennerahasto- ja muiden EU-ohjelmien välittäviksi viranomaisiksi tulee määritellä 18 maakunnan liittoa, jotka yhteistyössä ELY-keskusten kanssa tekevät ohjelmarahoitukseen perustuvat rahoituspäätökset.
5. Aluekehityslainsäädäntöä uudistettaessa tulee valtioneuvoston ja maakuntien väliset (aluekehityskeskustelut ottaa käyttöön ilmiöpohjaisen ja poikkihallinnollisen toimintamallin vahvistamiseksi. Toimintamalli tulee ottaa käyttöön jo nykyisen lainsäädännön aikana hyödyntäen päättyneen maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelussa n yhteydessä kehitettyä käytäntöä.
6. Aluekehityslainsäädännön toimialaa tulee laajentaa poikkihallinnolliseksi ja maakunnan liittojen suunnittelutehtävää laajentaa koskemaan alueellisia ilmasto- ja ympäristöstrategioita, joissa tulee poikkihallinnollisesti yhteen sovittaa ilmastoon ja ympäristön tilaan vaikuttavia kehittämis-, suojelu- ja muita toimenpiteitä.
7. Alueiden käytön suunnittelussa tulee säilyttää maakuntakaavan ohjausvaikutus ja nykymuotoinen oikeusvaikutteisuus maankäyttö- ja rakennuslakia uudistettaessa.
8. Päättyneen maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelutyön tuloksia tulee hyödyntää mahdollisimman laajasti tulevalla hallituskaudella.
9. Hallituksen tulee turvata kaikilla alueilla elinkeinojen tarvitseman osaamisen saatavuus sekä edistää alueellistamispolitiikkaa (tehdyn selvityksen linjausten mukaisesti).
10. Metsähallituksen tuotoista tulee tulouttaa osa niille alueille (kuntiin ja maakuntaan), josta se on peräisin, kohdennettavaksi metsätalouden ja luontomatkailun kehittämiseen.
11. Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa painotetaan koko maan saavutettavuuden kehittämistä ja huomioidaan erityisesti elinkeinoelämän ja vientiteollisuuden kuljetustarpeet.
12. Itä- ja Pohjois-Suomelle tulee laatia oma rakennerahasto-ohjelma sekä varmistaa, että EU:n säädösvalmistelusta, hallitusohjelmassa ja kansallisessa ohjelmavalmistelussa tunnustetaan Itä- ja Pohjois-Suomen erityisasema Euroopan harvaan asuttuna alueena ja turvataan alueelle määrällisesti riittävä ja aluelähtöisesti kohdistettava rahoitus.
13. Uudistetaan kuljetustuen määrää ja kriteereitä niin, että se on kilpailukykyinen Ruotsin alueisiin verrattuna.
14. Liikenteen päästöjen rajoittamisessa varmistetaan, että toimenpiteet voidaan liikennetarpeita vaarantamatta toteuttaa myös koko Pohjois-Suomessa.

Pohjois-Suomen neuvottelukunta 24.4.2019